

ACC. N:R. M. 9360: 80-137.

Landskap: Skåne

Upptecknat av: Ellida Ohlsson

Härad: Vemmenhög

Adress: Linnstorp nr. 5, Skurup

Socken: Gärdslöv

Berättat av: Ola Persson m. fl.

Uppteckningsår: 1943

Född år 1855 i Gärdslöv

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

fortsättn. om

Livet bland allmogem på 1800-talet.

Speciellt för vintern om Pumpmarknads Tid.

Utgångsrika och iakttagelser under året gång.

Julen

Man hade mycket att se och höra i många redor
för att iaktta vid julen. Om julbröder blev tungt
i fjök och drömande bidade det dröjsfall i familjen. O-
framningen blev tryckt. Julgästen skulle släktas i
my annans besynnerliga fläsk vid kokning i stekning
Männens tilltagande hade utvidgning till julgästerna
"vårna tänd" på allting. När julgästen var släktad
hade flera av dessa familjer ej råd att koka syltar
av mer än halva gis kunnat, vatten sattes till
som allt annat kött i fläsk, det blev dygga att
äta det så. Ofta äta fläsk i kött jämsamt förhållande
mättan inte, endast den lilla syltan i juleaftnens
plätt i reben som kokas, den soppa som här var
trodiction i hinde juleaftnen till. Släktet för den i al-
monhet brudliga fisker (som kunde ha grött syltar).

Samma soffa om krigslära så vad man kunde bestä sig
i ja jätare den om detta bättre, alltså jätt skulle vara
kvar, det var där kaffen satte i efter jätt kinnans
tycklek värde efter all kottsoffa. Detta kanske och
jula var krigslära så man kunde bestä sig i kanske
har man här en förklaring till den gamla slag dänga
satt i jätt kinnans: "Jula afton i julada, då hadde ja
så gott som ja ville ha. Stada jul gunde man sitt
(gode) sul (de i fiska). Tredde da jul so man: "Ud me
dei påg i måga, si ante kan ingja i kaga" (= otämligast)
Utgådsling hade naturligtvis inte förtegit under jul-
dagarna, det brukades inte så gammal vana.

På det de mindes om de stors julguden. När över-
jula de hade varit över på jättgönde ai. De
vänder efter också efter det antal stp flott där blev
i norra riket övertruffe många i gränning och skil
för många över de stas kinnans med flott, som
man skulle breda på brida under året.

de bröderna om man omkring smaktiten till
alla grannar.

Ännu under dessa gamla tid, in mot 1840-talet
var det då allmänhet att man nog & till samt
i stugan under julnatten & juleftonens mat stod
på brödet natten över, den flyttades också bort på
andra ändan av brödet medan man satte vid den
andra & lyste julleken ett meddel = gissa nätter
var de lek som mycket lichter av både unga & gamla
En tog några nätter i kander & sade: "Kuddar: komme!"
Så: "Alle mina!" "Gott här många!" "Kan gissa de
Var det rätt fick han dem, annars fick han lämna
de julende. Många andra leken både tillsammans &
några tillsammans lekte.

Vadfrån man i kottar de gamla bröken med elden
i ugnen & maten på brödet reflekterade man g
över, utan gjorde då därför att det var gammal
red, & något därför att brödet att det inte skulle

83.
gå en båt om man blir riktigt gammal red.

På jarnen det bland de fattigare somliga som nu stä-
lut lät den gode julmaten stå på bordet o' ät där
vi länge något jarnen i som redan hade intet men
det var en annan sak, man hade stått till i fattig-
domen i Toq dagar som den hem, o' oräddigt bland
de samst lottade vid de stora gändarna.

Theaturen ringo också till i bräkningen julaften,
katt i bord fick med en julmaten.

Gulljusen skulle bli en klara o' o' flästa alla bygge
vilket o' bådade något godt. På jultid hade man
trå eller flera ljus i vår närm i vardagslag hem att
ställa ett ljus på ett bord där ett jarnen samt hette
det: Två ljus på bord, de nu vid som de på julaften
kan fick inte i vardagslag ställa med ljusa rittet
= lyset. Ingen besökare fick gå utan att ha fått
något när det var jul då var hem bort julen, kan
alla hem med sig hade stämningen med en meg eller en

84. 85
koka. Julaften i juldagen var man sig hemma
med undantag av besöken i kyrkan, inga besök
gjordes utom en någon bjöd in på en kyrkesång
hur man i ökades kärleken man: "Go jul i där man
efter kyrkbesök kom in ären i hemmet kärleken
man: "Masse; Guds verk; gjordes om jul utan
alltid. Juldagens frukost bestod av sylta i sid-
beten; italet för det annars vanliga rödö potatis
då kunde man även därefter ha en julaftmens
avgjort, koka med barm julöl att dricka; alltså
äts en gemensamt pot i drickades i gemensamt skål
De vanliga iakttagelserna vid julen där det gällde
att se in i framtidens var ägt frukost även här.
Under hela julen gav man utgå skit på både lek
i märke för den, try som både var under de
toto juldagen skulle det bli under det komma
de i det toto månader. På nollan dagarna gick man
till samman, man koka inga anspick utan allt

gick i stolta och behag, man kände sig i stolt i koden
besök av släkt. Unga och gamla hade sina "jula-stuar"
där de sjöng och hade med sig joulåttan till någon
gård med en gammal stua som uppläts åt dem, an-
vände man på en plats än på en annan i för detta visje
kunde man gå ganska långt. Li berättade Helge
Olinsson om hur han, på en gång till en sådan jula-stua
i andra ändan av socknen, blev badd vilse av
något obegrip när han gick över backarna invid
rätt eget hem. Han blev till den grad förvillad
att han gick runt där nära hemmet utan att veta
det en hel natt. Han gick i gick i tron att han skulle
komma fram i i dogningen upptäckte han att han
endast var en liten bit från hemmet som han ej
starkt komde igen i av spår. Hemmet var, när det
blev ljus se att han inst om kring den lilla katten
"där var nåd som förvillad han" i han hade omant
både intress i och men förgäves de var förgjord.

ACC. N:R M. 9360:86.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

De gamlas berättelser om julaftonen visa att ungdomen också sig som då först de våra barn och i händelserna fört, anspråken var ej heller så stora. Någon rangskillnad fanns ej då mellan bröders i trycks barn i ungdom, de som föddes framför förhållandet bland de jävrigande barnens ungdom & husmans ungdomen då man var obekant.

Nya året i tiden fram till Tullnådagarna visar att man även där kunde släppa gåckan lös i så här det varit ännu in över 1870-talet. Dessa gamla så väl som andra deras jämlika barn under hela sitt liv var en nyfikenhetens smärta i deras ungdom i form av berättelser från övar i ansikte i på händelserna. Man skulle skjuta nyår, skjuta ut det gamla & in det nya året att man "skåd nyår" för att skrämman bort runda maktar var nog ingen som tänkte på, man kunde lyckas med det när man

sköt utom för grannens hus hant. Efter skjut-
det skulle man söka försörjning i vinbukt, men
man försökte alltid infänga rhyttan. Blev han
trög, skulle han försörjas i regel med en sup
en klena & julöl, äppel o.d.

Om nytt år man akt på månen, gick den före aft-
n stjärnan, men om den gick före den dagen blev det ett
dåligt år i drängen för att säga sig till att stanna, men
gick den senare drängen, aftn stjärnan före den
vorden, månen blev det ett gott år, men om den blev
drängen stanna.

En takt som dog skämt, kunde nämligen för vten om
att infänga en sigel i ofrämakt slappa in i stuga
hos någon granne i så spränga sin väg. Fågeln flög
i regel rakt på ljuset som slöcktes. Det gällde
att i den villavalla som uppstod i närheten när
på drömmen i infänga den besökande, kan skulle
trakteras. Det var inte så lätt, det var inte så lätt

da och på ljus i varit utan man måste kände.
det ofröberts inbördes minnes.

En annan red var att kasta in "jula kungade"
en i många lagor papper inrept gispr. Utom.
här gällde det att infänga den skuldige Lycke.
des kan ej undkomma måste kan jäts gunga
gispraten i ta en ryg på varje ben i den. Man
kunde an skynne både någon dräng pojke, som
inte kunde till theffet, att ge sig in på detta
äventyr. Fick man inte tog i den skuldige min-
te husets folk jädra gunga an joken i gå med be-
nen tillbaka till den man trodde ha kastat in
den. Då gällde det att komma rökne ut ben den
var i det kunde ge papper till förargelse om man
rökade fel. Det hörs heller inte på något trö-
ligt upptig detta.

Det var det heller inte när den ene gårdens dräng
an rullat kasta gidselligen in i granngårdens

ställe, vilket också var ett vanligt Tuktundagsupptåg
där något bestod i att se på hur drängarna fingo
arbetet med att få ut den gjutet och sjädra med
ännu större möda släpat in, om dessa småställen
någden hade sig av att se på det arbetet.
För bländade man ut sig i gick omkring i gårdarna ope-
rande julspöke men med uppgiften att se med ler-
liga upptåg i vinn i bli tuktade. De utbländade kom
och var på i regel mycket angelägen om att se sina red-
skap i hus till julen de då inte bidode något gott
om de stads ute, men som det någon slarvig
kunde som hade redskap ute kunde han mycket
väl finna det på toket eller annars på det mest
omöjliga ställe i ett hus där han kunde ställa för
stuga där en var angelägen så var ute på upptåg
Tuktundagen skulle "alla borde tatar mig gjöd, där-
för bestod de ofta kom-ellen som man sade "by gäp
gjöd", därefter kunde man vänta nämnda besök

av de uppledda, som soade i skulder Traktesas.
Okan sökte även vid jultiden eller nyårs lyfta
på den forlåt som dolde framför den genom att
ge akt på askan vid eldstaden, visade sig ett
ordtycke som en stor vänt utåt som någon att
gi bort: familjen under året, vände den inåt
som någon in, var fjärrt som en liten bar det ett
barn. Blev det död - sond i julbördes badade det
döds jak. Okan kunde också ha en prång mellan
tänderna i en bordsbit: ena handen i en psalm-
bok: den andra i gå ett i tiffa på månen (ny-
årsmyt?) i så ge akt på den boken njata jöle
upp, blev det till en begravningspsalm dog någon
blev det till en bröllopspsalm blev det bröllop.
Ogärna går man ut pengar nyårsdagen, men
känntade gärna in sådana, i öfrigt sökte man
på allt stället på bästa sätt nyårsdagen, ty som
det gestaltade sig den dagen blev det hela året.

Medelbörd värdade att gämnigt är medan solig
i Tre nyårsdag gav Trut i magen är mycket
mera av gammal Tru var bruten till julköglig-
den, men mycket är alltså vänt i gemensamt
på större område i mycket är helt bortglömt
Tjugoende - Trut bördes julen ut. Då förkom en
skämt, som jag ej med säkerhet vet om det var
Trut - eller Felix - dagen till där för att meddela
som nu är död. Det betrod i att man ställde upp
en bokke - en afblödd kalmariska för någon av
sina grannar och usannemang som fört kan man
förstå att bruket varit vanligt i minst tre där
dessa gamla kände hemma, i Gäddelöv. En av
dessa gamla skulle på en morgon gå ut i sin för-
stuga i för att baka i jammor, den var ställd
så att den måste falla på den som först steg ut.
Sibland kunde man bara se dinstig att man steg
in medan husets folk sov i stället den vid sängen

92

När så den nämnde gamle, Per Larsson, kom ut
om sin döds säg kan gramma titta ut om sin
i sode så: "Du kan tro att ja har fått bobben
i matt." Denne började skratta i förtöjlige
P.L. men P.L. bjöd honom de bästa lite längre
ut på gårdsplanen i titta upp till sin skensten.
Den stid hans bobbe stötte mot skenstenen.
Så gick jammari månad ut utan några mär-
kesdogar som levat kvar i minnet.
Vid Fyadelsmässan, "Kynjelmosse", som kom
med Kynjelmosseskundä = mö i sväden, skulle
man ha hälften av jochet i hälften av vedbän-
den kvar för att kunna reda sig tiden fram.
När det svåde den 3 febr. Blacius sades det att:
"Blid rypte (=skaka) sina blå". Så skulle man
lägga ut en kalmviska, bläste den bort som
jochet att rätta tiden fram, men blev den liggan-
de tryg man den in igen, den kom att behövas.

Som en fortsättning på att "Blind russte vint Hår"
(i februari) hette det en gång: "Tor med sitt jag-
na rögg lockar mig barn utom vägg" (vackert
våder: Mar.) o om April: "Så kom stulle snura
o knöde dem in i gruva (fullt våder: April) o en
maj: Maj krossa mesa kan både sni o blesa"
(vackert våder: maj)

Mycket rimligt: februari vådade att gott kom
in, sken på Pet. Cathed - Petter kall den "Per
me den hede steven", d. 22, vådade mycken iska
under året. Från den dagen ansåg man också att
det fäddes lika mycket underifrån som ovan-
ifrån. Den 24 Matthias med gäsa agget sådes det en
gäsa fick sin stumpe d. o. s. från den dagen
började gässen fara sig, att hecken till bakva-
de livaktighet i naturen.

Så kom mars Slapp tjälarn fort blev det tidigt vår.
Via fortloget skulle drängarna på ringarna, mer

man tog i förväg lifte av varann att den som blev
kung inte skulle komma att få heta så i fort-
sättningen, & ej heller den flicka han utbrag till
drottning fick heta så, att då katten en turman
hade redan i denna tid orsatt med "fa ringar-
na" som ansågs vara humant. Den därvid till-
gick en allmänt känt & minne uppgifter skulle
erhörd bli en mycket bristfällig upprepning av
kända fakta, numera har jag ingen tillgång till
meddelare. Det var den enda lyftbarlek de gamla
nämnde om & de som jag gjorde med sig på
styg i brännvin kunde i lag med alla dylika
fester.

Fästlagen var så en allvarlig tid, men alla som
änade gifte sig på vören måste göra det innan
påsk & veckorna mellan påsk & jingst best-
lades för "knarre-veckorna" & då gifte sig ingen
det skulle bli bara knarr & hata i det äbbenslaget.

Kommo flyttfåglaarne tidligt blao det tidlig var.
 Vårarna skule ha "hel buk i marsa Tor" do
 mitt i mars. Skalarna kom vid konmassa
 o flyttade vid konmassa. När storken, som
 för var mycket allmän här, kom gav man
 noga akt på den, såg man den första gången
 för året flygande blao man lätt gämdes
 men såg man den på marken blao man
 tung gämdes, något som gavs, viss inne-
 bär var det gädda yngre kvinnor: en
 ogift kvinna som först såg storken gämdes
 marmade det g. i jättemant, så visade
 hon att ja sig en varning eller bli bydd därefter.
 Om torsdagsarna i mars heter det: Första
 torsdan i Tor, för lysset av br. chudra tors-
 dan i Tor trinen kongan på skansker för.
 Tredje torsdan i Tor ska de ha en midda-
 afton på den så stor (man skulle ha uttröskat)

Ordningen hos denna ramsa kan varierat, men
det förefaller som om denna ordning här varit
den vanliga. Dock kunde man även säga att
"Teckenet var ljus i söng" & på en viss dag lägga
sig i dags ljus för att sedan åter tända. Ytter-
man s. o. skeddade & åter hade ståtade
dock med en viss månads ingång med att
arbeta vid ljus.

För det första katten kom det att pyra 40
katten d. s. s.

Efter Palmsondagen kom den stilla veckan (pärka-
na). De dagarna kallades: Blå-måndag, vida tisdag,
då skulle man tvätta till påsk för att katten skulle
bli vit, en sed som många iakttaga, den som tvättade
påsk- onsdag, som onsdagen kallades var inte myc-
ket ansedd som husmor, den fick gå tvätt.

Skärtorsdagen skulle man ha skärtästa-kål
helst påskt av nio slags kål & annat grönt, i

arksondag
är onsdagen
fastlags lördag,
pärkveckans
onsdag är ögm-
melsondag

91
nåväl gick det dock med Tre slag, det ansågs
mycket på något sätt i skolan så vara i bruket har
delvis förtärligt in i tre om jag minns, 1890 i början av
1900-talet, dock endast om gammal red med grund
innsat i den har haft ganska vidsträckt utbred-
ning, om så. Skärforsdalen gjordes kristen över-
allt, man peddel sig i vitt med stål i utströmd
as arka mest påskkäringarna i den ondes anslag.
Långfredagen var en stillhetens i allvars dag
då alla skönt var bemäktat i man gick i kyr-
kan på många som kunde. Som en rest av någon
modellida red för man kanske räknar bruket att
leva på någon hett den dagen, omöjligt är ju ej
heller att det ganska vanliga bruket att man
den dagen skulle ha någon slags godt kan vara
en symbol för det osynliga brödet (?).
Varför påskaffon kallas "Piffa-låda" är o-
känt men det var i att det skulle vara på att man

den dagen städade tie påsk löber långsamt, men
så tog man det i sin tid. Påskaften bekades påsk
ägg = rullekämparna, som färgades med esbok
på löskul, ekbark, det gula innanfrån barken
av äppelträd, hörmulor samt anilin färgar i röd
o blått, så kunde man var mera "barnvänlig".
Före besökningen i färgen meddelat träd lunda något
skint grönt ägg, detta samt mårken efter hä-
darna kom då att framträdga med ljusast mörsten
i den färgade botten. Vidana ägg kunde de-
dem gömmas o ligga som pyggnad i någon by-
rå eller hylla i orotat eller gömmas tie när
de påsk för att de öppnas, kunde de trumma
o omkålet jörtrhus blev ägarer fattig, amma
motsatsen. De rullekämparna fick vara en
sin beskända del som kan fick mesta med ef-
ter bekoz. En del äro påskafte. Påskdagen
ät ingen, som höll fast vid den gamla, ägg.

gjorde man det fick man betala. Personen,
som var ett allmänt gissel i äldre tid, de
som en gång angripits av sjukdomen frige tiden
deras liv ut i dess uppkomst föreföll så myg-
mystisk att man trodde den kunde ha sitt up-
hov just där att man åt ägg påskdagen. Det
har tom funnits gamla som levat ända in
på 1930-talet vilka berättat i kärli och sluf-
pet äta ägg denna dag.

Och påskäggen likte man. Och "plocka ägg"
genom att låta en slant rulla från ett sluttan-
de plan (och kavelbräde till kavelbord etc) mot
en röd ägg där var satsen för sig eller en röd
den till andras förmåelse, i man vann den var
träffade. Så kunde man plocka ägg genom att
stota mot varandra, den vars ägg höll, vann
så kunde man söka hundra att påsk ägg genom
att stöta dess ene ända mot en gammal (ol. ej rida)

Åtom folk har berödt denna Tia Tio, gläd-
jer i lios lusten av lörte postlags tidens Träng.
Den förste april manades man april Åsom
både små i storse. Skämt. "April, april, din
gamle april" hette det när man någon ibland
långt bort i uppdräktat ärendet.

Ombytligt väder i april = april-vår. Snö i
april: "April-snö så gott som färs-gör." Dåligt
väder i april var ett gott omväx: "April bör, maj
hale, fyller bondens lada all". Bondes-praktiken
var bondens rättssinne, den hemde kan utantia.
Den riste april samlades åtminstone i Gärde-
löv under dessa gamlas Tia, material Tia Maj-
båt som användes på brällen, men det tycks ej
som om man då reflekterat över värför man
gjorde så, det var ett tillfälle för ungdomen att
samlas till gemensamt väro. Denna kväll:
"Vallbrän-aftan" gingo de unga omkring i rjörig

"maj i by" frig. förtäring ö pengar allen, mest
ägg. Därefter festade de unga på ägg och baka
i de och många i by. Det hemare gjorde också
mammorna i ägg och baka. Hemma blev sig.
För drängarnas del spelade spillet och ut
och vid deras majinngående. Ingen ville låta
dem gå utan att ha fått något, det väckte en-
löje om de skulle sjunga "den lätta versen".
Därför blev sången allt mera ostadig i läng-
tiden. Led hjärta visen ändrade i också ka-
rakter. Man att ha varit en religiöst betrod
önskan om allt godt under året med refs. Gläd oss
Gud med en så gublig sommar, i - "Var oss alltså
nödig Gud med glädje" antag så smärning om
mer välsälsig karakter. - Sommaren är gublig
för mig domer."
Den första maj, "Vallbona" skulle sågar vara
så hög att den dölde en präst i en kirk, d. 18 d.

skulle ge ut i Blos d. 29 juli, haka.

Yrste Himmelsfärdsdag, skidsommarlagen i
Trefaldighets söndag, vore högtids dagar de
kunnarna gingo i kyrkan, i bultade kläder
ljusa kläder, färgglada sjalar i klänningar
sedan man övergett härsads diktning, andra hög-
tids dagar i bön dagar vore de alltid svart-
klädda. Så många var man därmed att den
kvinnas som ej tåkelt på att det var bön dag
utan gift sig so till kyrkan med något bultat
på sig vände om när hon var på väg i mäch-
te sitt misslycke, alla skulle titta på henne
skidsommarlagen i eftermiddag var åter en ungdoms-
mens dag, de dansade man i kyrkan. Om maj-
stängerna finns inte något minne direkt från
allmoget, men på 1840-talet restes majstängerna
med gårdarna / herrar och herrar vilka var
därmed i vrede sig, varför det var för

103
falla som om bruket här kan ha förplantat sig
uppifrån i voden. I kommunen däremot majade
blåddes med grönt i grönt striddes i galven
och stoch in "Lan-Blans vater" (*Geranium silvestre*)
i Stigans blåkar, en för varje familjemed-
lem för att se vem som kom att leva längst
den, var det först visnade den först denna
väst kunde hålla sig frisk rätt länge. Och
var det inga behövs av vatten, vid det var ma-
garinerat i de köliga bladen. Midnattsdag-
gen - minner - daggen som såle mätternas för
i efter midnatt, ansågs påfärd på linne
därför tog alla saken in från bleken i loden
inte ut dessa dagar.

Däremot samtack man midnattsdaggen i leka
i linne som bredde ut på kyrkogården. På
dessa plagg fick vi vänta som för att på bot
samlandet skulle ske tillgånge.

skan fick ta sig i akt så att man inte labade
på pioner som blommar vid middagsmålet,
och detta i första hand just vid middagstid, eftersom
man det fick man lida (= kräfte?); nästan
i fick någon en påstående sjukdom; ansiktet
troddes allmänt att det kommit av denna anse-
ning.

När Trinitatisen gick in var det en tid som
ansågs för att vara den bästa för den fattigare
delen av den jordbrukande befolkningen och det
var inte mycket dessa människor då hade att
bushälla med till skörden kunde bärgas in, "Olo-
märkekrägen" räknades för en betydande tid
Famntummers-veckan väntades regn, kvinnfolk
kunde aldrig hitta fört "gredeläna" var de ska
i "jissa Magritte i mudderna" blev det ingen
kärna i den det troddes fullt i först om det reg-
nade Margareth-dagen.

105
För Spisovare-dagen kyste man stor respekt.
Ty regnade det då blor det regnigt. Spis-
bor framåt i det var den tid då man framför
allt behövde sol i stort väder. Också dagen blev
regn bara natten i ge koka om Euk gick ut.
Den 1 aug, Petri Järg var åter en kristisk dag
vad väderleken beträffar. Regnade det då blor
det en regnig höst.

För iötmåraden kyste man stor respekt. Li-
troddas man till ex. att om man gick här någon
stans särskilt om man blev riven eller biten
av hund eller katt, såret inte kunde läkas.
Det gifte som man trodde att dessa djur hade
i sin mun användes nämligen särskilt verk-
ningsfullt just då i så såret blev ett på-
ellen iö-t-sår i iötmåraden (iötmårad). Man
kall och så många rader på iötmåradens början
och slut i påst med dessa dagar började i slutet.

23/7 - 23/8

106
paran för att om den tiden kunde förs med sig
från i med den dag i tårnaden slutade kunde
man också förvara mat o.d. som förut varit o-
möjligt, även om värmen var oförminskad.

Vid Bartolemeus skulle det blåsa drömm
made martyren beti för att på lindring i sin
plågs i efter detta blåste det vid den tiden
singe är (Bartolemeus-vär)

24/8
Kns mäsorna var soalnans flyttrings tid
Vid dagjämningarna fogs för givet att det skulle
blåsa.

Vid Micheli hade tjänarna sin fritid men
den var inte lång så det hörde till god red
att man skulle stanna ett par dagar över i
gå i tjänst ett par dagar innan stölgad i inte
ofta byta plats. Den som stannade i samma
plats i par är tänkte inte på någon fritid
utan höll platsen för hem o redde vi i bari om

husbrude/olhet ö dess ägsdeler som de vändade
sig en som sine egna.

Om alla helgons dagar är inte annat än
nämna att den nämndes med brödned:

"De s ja heller i de, de s alla helgons da."

Mycket vanligt var att man på alla mindre
söndar som större helgdagar skulle ha gäst
kört på mjölk, bäst var det bättre om den
var kört på isgryn. Den gäst kötsades
till middagsmät av det kvinnfolk som
var hemma medan de övriga vore i kyrkan.
Alla brödneder skulle man ha brödneder-
gröd också till isgryns gäst, den man ej
hade så kötsades den på kringryn som man
själv lät mala. Den brödneder har också del-
vis till till brödneder en religiös o materialis-
tisk sammansättning av fört ö böna,
bunn o bunn.

Dessa männingar voro ej i ståndning att fira
Mårtens aften på som man tänker sig med
gästtek, därför måste man köpa upp på
kängskolan, då det fore faller som om ej ens
de ganska burska bland bönderna äro
stekt gas, det var nog mest de som hade
djupa förbindelser med ståndspersoner
det ingick inte i allmogens livsföring att
prasa. Jäskt. Oskar kunde dock sträcka sig
till att slakta en höna i kokta soppa på den
att steka något kon ej i jäga. Hade man
gäss, vilket var mycket vanligt, slaktades de
då i sålde, några eller några beredde på
i vad ställning man var, behöfde man själva
men så den var det endast kalsar i vingor
samt bladet som användes stax, av bladet
blev blodplattor i gas-pölsa, på vingor &
kalsor koktes soppa. Brödet skildes ifrån

109
i saltades, vilket för att nerven som man-
gas-mat liksom tillgripas av färdig sidor
det som blev kvar av gärdhuvudet, byggdes sidor
delades i ryggen i dessa sidor saltades i
att till justis dels speje - som det var
i dels kunde de bokas med i soppa halsad.
Gärdhuvudet togo väl tillvara det ansågs man
en varshild lächerligt på biden efter steln
var att misshandla med ranson.

Behäffande Mästen Biskop Tycho man ha
gätt efter olika uppgifter, de möjliga välet
på den vanliga bögen om biskopen i gäs-
huset med en andra ansett att man steln
på nytt i man steln till hans äminu-
stelte i att mästen går.

Den riste november, studens-dagen, vöda
lek var julens biden: Om studens biskop
i de klaskar jul. Lucia firades ej.

180
Tre dagar för i Tre dagar efter jultid solen
stilla d. o. s. dagen blev varken längre eller
korta, solen lyfte lika länge.

Andra tecken beträffande väderleken
Under perioden då man var särskilt besunde
as väderleken gav man många akt på allt som
kunde ha något att betyda, dyer, värtvärld
i hela naturen hade sin stora del där.
Vid höstetid såg man många efter om vintern
i söck: gick med i vintern, eller gick vintern med.
Vintern, söck blev det regn. Följ mycket
dagg blev det torr - vintern i vintern. När frä-
sterntorna blev i vintern i vintern bildades
i vintern - di gred - blev det regn. Regnade det
medan vintern sken blev det regn i vintern därefter.
Blev vintern gående ut vintern det regnade
blev det dagg regn, springer de att vintern skedde
upphörde det snart. Om vinterns luft de

särskilt illa ö om gidselkög i "ask-mudding"
 luktade stacht blev också regn. Om katten var
 på öat om lundar i katten, i i viss mån
 även människor, var därigenom, om katten åt
 gräs, om valarna flög lågt, om kräkan
 brängde, om fyllet bräkn, kajor mäsar ufe
 smulades i fliga oroligt omkring*, om flugor
 stach, loppa bet, om ohysan besvärade djuren
 om paddor visade sig framme på kräkarna,
 om vinen vägrade sig i smutten, om de bar
 boso, om vissa stenor blev vete i mörka
 om salt i salt sahur lakades i blevo fuktiga
 om blom mörna doftade stacht, om det väckte
 i kroppen, om böen dansade, om bibelvänder
 Jas fram öven falta, om solen stod upp i öst,
 om andarna stod på knorret i "lehtë", raddat
 om krusen blevo gäende länge ute på kräkan
 om gräsmattan sakades i kring uppåt viggarna
 * och om krusen folkem samlades i lopp blev det regn.

112
om Tusen jättingar visade sig, om igelkoffen kom
fram på kvällen, om gäddarna drog, om röken
ur skorstenen drog ner, om man dömde om
döda (g om lik utan dem som voro döda), var
ngra i vänta, så också om det var "lyft i väderet"
och om Gudet mädde oroligt långt.

Om slag i väderleken blev det om man
göt redan här och uppflugna (dessa
djur rötts vid här avsedd tid i hus dessa
människor på en grime i ett rum as förstuga.
"Häron göt alltid vid" traddes fullt i last. Gre
huppen under dagen i förstugan väntade man
frammande till gäddan i de gjorde husets
folk det samma, också om kottarna trättade sig
bakom örat. När häron göt på morgonen var
det tid att stiga upp.

Väderet väder kunde väntas om agerhusman-
myckelpigan flög första gången man såg:

"Fly, fly, ager humma, i maru bleu de vobin
i gramt vā." Likasā vādele det vāken vā-
den om myggen darsade, om faddan mörse
flige om vābarna, om vābarna flige tigt
om vābaggarna = skabbaggar, bummade
om djuv o vutna männichen lekte, i renare
fallet sades: "De bleu gramt vā i maru for
gluttana lejer. Om man tappade en mungie
i den jök med mörre uppät bleu det vāken
vāden, annars mōtsatsen.

Storm o bläst bleu det; om det blev spinder
vā, om det knäppte i vālar o vā sades det
vā tygt i stagan på krällen (den mōste den
dette jurnen i bōttiga vāden vāe tūsen-
krat av vād jätt vāke), om det vāla i vā
om vāttan klōte i vā = "spennde opp vā, om
quisten flige omkring, om stotet quistrade
(sades ilas) på eld kålen.

Åska blev det när mjölk fäst smuckade, "de
va åska i luften", när luften kändes tung
i när man kände sig dösig. Om åska sådes
också att före midsommar gick åskan
med vinden men efter midsommar mot
vinden. Åska från ett land kunde driva runt
i komma igen, från ett annat land drog den i
sjön "i ränkte sig". Om blivna på löst ut
härbar sådes att det endast var "sillen som
vände vi i havet" (barn blott). Respekt
för åska var annars stn i när någon visade
mistratsen drog man sig bort från honom i
dessa gamla dagar som som exempel ett folk
som de kände till i som intressat på deras ord
i i deras tid. Det var en gång som under ett
åskväder, sagt: "Nu tulla de koringa i
Hollborn". Efter träffades han av
blivna i folk död mer, därför påbörjade man

direkt straff för sådant när: "Vi flane domar ihop".
Vinter, kold i snö. Om man hörde "lockadomst"
(ett ullande ljud från en lockes inman domme,
vanligt här) om fåglarnas - vinterfulsna, flögo
mot fönsterkarmarna eller in i husen, om näven
skrek, om vildgässen flögo söderut, om det
knackade i väggarna var vinter i antagande.
Vad mörren besvärliga i husen på hösten
i repphusen i skogens fåglar tydde sig till
husen blev stäng vinter. När det blåskade
över ryggen blev det till, när en tjock molnbank
"snö-vägg" stod över ryggen söderut blev det
snö. Föll över tidigt av träden blev det
tidig vinter också om flyttfågelnas tidigt
dreg söderut. Byggede skatan högt i träden
blev det tor sommar. Skulle det bli regnig
sommar byggde den högt därifrån att det ej
skulle regna i nedet. På sådant dessa gamla

men man kan komma på flera olika versioner
av denna sak. En är att skatan byggde högt
när sommaren skulle bli väl därifrån att redet
fortare tråkade upp då. En annan orsak var
att den byggde högt vänta på därifrån att den
ville gadda sig mot övervakning. Den
första uppgiften är nog den vanligaste, men
man kan man också mellan komma förjätte
var sin orsak, en av justerna fick alltid rätt.
Om igelbotten (murgroen) tidigt sötade ner sig
i vinter lägen blev det tidig vinter liksom
så om fuggarna tidigt sötade sig att dö.
Enfaren heter hade visat att vänta i djure
hade förhållande av bad naturen hade. beva.
slap i så gjorde man sina iakttagelser o
drog sina slutsatser därav, man lever ju i
nära förhållande med naturen att enkelt bli ut
sträande inflytande utifrån.

117
Närman jag går vidare men medan jag är inne
på kithöjden vill jag meddela ännu några
sådana varsel som ej bevisar väderleken.
Jag var fört närmt att en kupa gol i
fjörstagan kunde man vänta pånämmande lika
så en katta trättade sig bakom mat, de kunde
de var också genom att ge akt på åt vilket
katt man pekade veta på vilket de pånämnan-
de var att vänta. Tänkte man sig själs sinnig
på dagen var också pånämmande; vänta Tjöt
kunde både de det dödsfall eller olycka
likaså om ugglan skrek. Släpade ett kalm-
strä efter en kring både också det dödsfall
likaså om man drömde om folksamling i
svarta kläder (li-stass). Om en kring gol
som en kupa både de det olycka, den gol ut
kurets folk, det togs som ett av de vänta om
som kunde tänkas. man var ypperst angelägen

om att jä reda på vilken det var i anslutning den
då man absolut inte tillde vore det låter
det var joga om att man beklagade den som
lygte en sådan vore.

Kände det i några handlingar betydde det tack
för vist = besök, kände det i den svenska be-
tydde det brev eller pengar, kände det i ändan
betydde det gott smick, kände man
kon "karevise gästa". En kott i oss sig be-
tydde jättet om man en inte punktade något
traktat, i oaktat spottade man tre gånger
efter den (någon spott var särskilt käftig.
verkar i en anseende som lättnad). Men en
kvinn att ligga med eggen uppåt vände den
genast, det hade inte gott att betyda, vad
fel det var kan jag aldrig komma jä reda på
då dessa gamla. Den jädra var nog, därmed
endast vände att kvinnan ryddade.

Fick man något plogg arigt på kles man oräng
hela dagen, men med ett arigt plogg på triffa
de man inte för spiken. Poalben i lusen med.
föde lyken i Tronad, Cihasa om storken byggde
nätt bo på Taket i den som skulade några uodens
fjglar med arigt fick lida ett stapp dämpn,
det var en rynd som stäffde sig själs på något sätt
Arbetarna om göken var de allmänst kända i när
göken fick se den första nötkypan tog han, drif-
ter blev han förvandlad till en björk. Skatun stod-
des inte mätta bysklingar o. d. på det ställe där
den bodde, utan tog dem som grannarna.
Lumlades det vilda "fyllet", kräkn o andra utän
föglar, på land samledes fisker i havet tördde
man.

Rättarna kunde man säga upp på så sätt att man
spick det där de visste till i betydligt i med julen
allvar sade upp dem till avflyttning en viss be-

stämde dag och påstod sig också ha varit här
de i samlad trupp just på den bestämda dagen
avtogs de till det stället och blivit förvisade till
liksom de som fått dem förarga sig och
att man "häft" dem på kvar. För rätten hyste
man till ömhet och respekt då de förde sjukdomen
med sig, de hade seder/bädd. På "kumpan"
i värdshuset man den kunde man få sjukdomen
därför vore man aldrig vid en rätta med kin-
derna, i man hyste även en viss respekt för
barnens i rätternas trupper därför att de äro int-
er, något som dock möjligen är bruket att låta
barn som hade skaver-ergiska sjukdomar stå
hos barnen eller påttan, medan barnen möga
källa ifrån att vandra eller påttan sjukdomen det.
En padda (skallefogga) inne på gården på-
stod olycka. Den skulle avlägsnas, men den
fick inte bäras ut genom huset utan antingen

skran-

Äro den på en skovel i kastades över Taket
eller också lades den på en brädbit som lagts
över en sten eller klots på att den kom att
gå en luftfärd över Taket när man slog en
slog på brädbitens andra ända.

Om ett par personer som väl kände varandra
inte kände igen varandra när de voro nära och
räkter huddes det att en av dem skulle dö innan
den närmaste tiden.

Om två personer samtidigt kom att ge uttryck
i samma tanke sådes att de kom att räkas på
samma gilt, kände man var det någon som
tänkte på en, eller sådes det: "De meckar en man
i vårt gille i detta och det annat". Om två
personer att plöja ihop sina råbör eller andra
verktyg och sådes att de kom att "vara
ihop till nästa år också" att säga fastande
bedde inte gott men såde man: "prover ö dalt" (peppar)

användas det enda. Den som "kom edenes" sades
hemma att "gå qvadenes" Den som "spöng jasta-
nes" kom i höje - rönen innan kväle (det gick illa)
Hade man gjort något när man gick från hem-
met i mätte vände om gick det inte bra, men
man kunde rätta sig med på en stol innan man
gick igen, det betydde Fick man något som man
ville det skulle trivas gick man inte säga. Dock
Vissa föremål skulle man aldrig gå bort, de stod
man ut i vinkhopen, ja den som kunde lägga i
den andra till ett annat eller spetsigt föremål
av denna betydning.

Detta är något av de dessa gamla. Fickde man
mycket, mycket men fanns en särskild vidskeplig som
mera seckl art som vidskeplig var följande ytterst
lagat bakom mycket som i manuskript endast iakt-
tagits av vana. I de av dessa gamla som var vid-
skepliga iakttagas med stor noggrannhet alla sådana regler.

Boplatserna

Under den tid som här avses, fram till 1870,
lägs de 10-12 torpen tätt intill varandra vid
vägen Lillersjö - Allarp by där gårdar i många
låg i kringa. Det var denna led av torp som
kallades för Lillersjö - löcken (en löcka med land)
Folket där kallades gemensamt för rebojarna
dessa officiellt nämndes platsen för Lillersjö - hus
i numera Jordbitarna och som förut nämnda
boplatsade huser om buller på 12 eller flera
tället under tiden slutet av 1860-talet då en-
skiften genomfördes i husei - skyldigheten ut-
sattes med kontant anseende av gift. Samtidigt
uppskattades jorden på 8 i tället för 10-12 bra-
kuse. På detta sätt fingo dessa 12-14 täl jord
i tället för 8-9 täl. Man kunde därmed bättre
hålla sina djur, ha torp samt stora jor-
den överskade av varandra, välståndet ökade.

Uroeri-skyldigheten hade länge varit som
en böda, men ö mer tung allt efter som tiden
led i andra lektakda befiets där på ö den
gick så långt att Taparna, med ö förut män-
de övre Per (Persson) som talesman, en gång
på 1860-talet, när baronen (von Blixen Fineske),
som armars vistades i Danmark i som var vid
dansk i svensk medborgare, vistades någon
tid på Ösbyholm, i samtid trupp tillade
dit i ställde upp framför stora trappan. Jöns
baronen kom ut anställd de genom Per under
därnäst att ja utbyta Uroeri-skyldigheten
under Lillerjö (som var anordnad under Österg
näst krutant anordnad. Priset blev att baronen
"givit det i hennes händer (tid 2) i Jön är
viss tid gått kunde inte göras. Vad därmed
merades första inte dessa män, Triligen var den
något i kontraktet mellan baron i Lillerjö anordnad

Som kunde den kvar i vaktstaden äro de hem igen,
men det dröjde endast några år därefter så blösa
de fria. Att det var ett stort företag av Torpare
dessa försök till frigörelse kan man förstå då
man tror hur alla detaljer därifrån ha levat
i friskt minne hos dem som endast varit barn
då, men ständigt kunde talas därom; en liten de-
talj som levde i minnet var att baronen tryckte
sin cigarett i klornas Per tog upp den & lämnade
hvar den djupt begrundad, men baronen besta-
de den i från sig, inte ville han rökta den i sin
mun som en simpel Torpare hållit i sin hand.
Huset var de enbart fackbana, utrymmen må
i tränga & så lågt i taket att man måste ut för
att stå upp sig. Derghuset låg oftast under
markytan. Hvar av den s. k. grunden, för lagda
stenar, nådde ofta långt in i rummet så mörb-
lena fingo placeras därefter. Ofta regnade

en lervägg med terts kalkblådseln men de
hjalps man åt att bling i ny lera i kalk (kalk-
mör) i ny lång kalk fästes över som skydd
mot regn, frost o snö o t. Fönstren var små i
begynnelse. Skorstenen var i fästagan o i den
fanns en, ibland av lesten ibland av kullensten mur-
ad ista, där all smut lagades. Utåt, delvis
utanför i husets baksida, var bakugnen vars
årn var av kullensten med ett tjockt lag lera
överst. Denna lera brändes på samma gång
som valvet handlagua lsten till tegel när
ugnen brändes ut genom långväg småningom
stegrad lutte. Öppust i ugnehålet fanns en sten
kall. Mindre sådana flata stenor fanns också
framför pannans fyrhål, som var utan dörr i rist
samt framför eld-hålet in till stugans eldstad
som här utgjordes av sättna ja ofta endast av en
i väggen inmurad stene jämgyta med lera o smut

ACC. N:R M. 9360:127.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

stätt stenstenen. Vid denna primitiva eldstaden fanns där fram till 1840-talet i något däröver, öppen eldstad för hvar eldlig käll, utan en av dessa gamla, som en gång i sin ungdom varit upptät under skinn ontalade som en egendomlighet att brinna på den lagade maten på öppen eldstad inne i stugan. Och den är elden där i stället den på brudet.

^{Pannmur}
Pannmuren fanns inte förut; ofta fick man värja sig med elsten, ofta av hulensten i lera utan rist, men den pannmuren fanns hade den sin plats i förstugan intill stenstenen eller i stället intill stenen denna var murad av hulensten i lera och oftast utan rist. Overmuren omgäddades var som något skulle hindra laran att blötas upp i den hela att falla runda.

Stenstället var nästan märkt i fjäde ritn mestadels. Giss från förstugan åt vilken det ofta var öppet, någon öppen glugg eller enstaka glasruta stängde för övrigt in en väg dages. En Träpare och husemansfolk fanns i förstugan.

ACC. N:R. M. 9360:128.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Varon bakom förstugodörren någon rumme på vilken
hinnas hade sin plats för natten sina ägg lade de
ofta i närlagen t.o.m. i stugan. De var ej heller så
många 5-7 stycken, det var i högsta laget. Tupp höll
man allmänt då man ej turade det skulle bli någon udd
med varken ägg eller höns annars i vid Tuppens galande
fäste man stort vaksende o det kunde man ej utvika, då
hade man ingen som varslade om väderet m.m. eller
visste vad tiden led.

Förutom den tröftigt inredda stugan med rätt bröd i
sin kamin, städa säng i kakelugnsrök fanns en "bästa"
Den saknade två fönster i kade, i stället öppna gluggar
I detta rum fanns, förutom allt det som ställes ut här
är husets ägarlar, mat kölar, husgräd, saltkar
m.m. en sängplats o i den låga husets ingå som
vinter som sommar, ej bättre än i bondernas kak-
lärta diangstugor.

Takom saknade ofta takter, skan band upp hela

ACC. NR M. 9360:129.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

trädgrenar med löset på mellan sparrarna i bredden
 ut det så gott sig göra lät i denna bard man så
 kalmom med vidjor över långa och täckhuggar det
 så jil, till sparrar användes ofta utom för som bek
 t armat löst, men där som hade man en sadstia-
 som lydde: "Att bygga me bij i klina me mör e
 ante med vänt." Gavelspetsarna var ofta av ris
 som hölls samman av bappar i vidjor i stället för
 bräder. På var det ~~här~~ dessa gamla trypor där trusku-
 ret var inrymt i stug-långans gavel som vette utåt
 vägen, denna gavel utgjordes av ris

Det inrymdes sammanhängt: dessa hus konstruktion
 var dock ganska gott, det kan man förstå när de
 gamla talade om att, när kistarna sparkade i de-
 gos i den med stug-långan sammanbyggda utman-
 längan rubbades föremål som hängde på väggen i
 stugan, där något regnade eller blåste omkull kom-
 de det också ersättas i repareras utom ekonomisk förlust

ACC. N:R M. 9360:130.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

as folket i träna med eget material.

En gammal, skild från familjens stuga, även en undantagsstuga, där de gamla brukarna so Torsten bodde till dödssjuka i viss underjakt åt den ingick i brukarnas skyldig betet, dock kunde de gamla, även i sin avsedd tid fler det de lämnat trakt, ingå i den nya familjens kost o bo hos den sedan en av makarna blivit ensam o hade vänt att utgå sig, så var det t. ex med Olof Jönsson. Iulge Olof Jönsson. Öfvergående undantag se bifogade anteckningar. Andra gamla kunde fast de blev ensamma, bo kvar i sina stugor o passas där de de g' länka o hade stolta sig på att de höll det som något självständigt, de voro där i sin fulla rätt.

Torsten hade som framgår o detta i regel för långa, dessas inbördes utåt sålunda gavelstaden, där gingo taksidorna mot varandra, stugolängans gavel åt vägen kunde som nämnt ha gavel av is.

öfver Torshuset där jarnno endast gälle i brödrift,
sådant jarnno endast öfver stuga-bästa samt kring
skorstens, öfver den låga bakugnen var ofrånkomligt
Torshuset var synligt i uppgiften en god del av den
långa där det hade sin plats, här brunningshuset,
det var tillgängligt från två håll de tvärrummen
kastades in direkt från vägen i två ut från andra hållet.
Tvärrummen var ju det viktigaste bränstet, där gavs den stö-
diga värmen i med den höga man elden, vaden måste
man köpa i den värbelagda skogen, där de lediga i
arbetsfria hallarna hade sin vintertjänst.
Något varierade fördelningen av utrymmena men
inte mycket, först efter skiftet där mycket nybygg-
ande förelåg i annat ombyggnads praxis och några
egentliga skiljaktigheter, förut hade ett mindre
skjult för gäster o.d. varit det som mest förändrats
den inre uppdelningen av utrymmena i utrymmen,
den var i huvudsak lik förrut bannade uppgifter

ACC. N:R M. 9360:132.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

En mindre tåpa med plommor - ö ctt. annat äpp-
lotad med en stengärdsgård omkring jarnns samt
ett något större område, tåpa = den jordbit som jarnns
intill bebyggelserna i ar gammalt var odlad i göds-
lad, där odlade man fruktens olika växter, bärväxter
potatis samt ärtväxter ibland kampa. Man slog
nämligen här spår de rep som användes, seldom
gjordes till ett del av kampsrep i linor o.d. vna av
detta material.

Utåfön stugdörren jarnns ofta en stor flat sten som
istället för tåpa, där man i regel ej behövde stiga
uppåt utan manare nedåt när man steg in i fristu-
gan i utåfön vid ridan om dörren jarnns i regel en
annan större flat sten att ritta på, där satt man
gärna i solade sig, särskilt på gamla dagar.

Grannsamman måste man hålla vågrunda om
är det en vänt ibland där husen ligger så nära var
andra i linor, barn i fristua på tröden för vänt

ACC. N:R M. 9360:133.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

att vilja åtskilda, i man måste ha ett bra god min
aren om man kunde igen de juläpplen man blev
bjöden på hos grannen som sina egna. i allt man
den matten nedfallen punktet var brukt när de egna kom
mer kom ut för att förse sig eller tuppen blev ihjäl-
slagen när han kände på grannens krus som i sin
tur passade på att vara med på ett kom när de eg-
na fick något till liss, eller när krusen av vara eller
genom lode väpne i grannens uthus, där man aldrig
tittade deras ägg, fast man vaktade på dem i känd
deras vägar. Den väns grannskapet om man man för-
stå då ena grannen kunde stå i sin bog-lämnare i väns-
ga plöjden om en av grannens trädgrövar i den den är
sig i plöjden den på punkt, eller då man kom ut man
kunde sträcka ut sina armar i de raka från den
egna stugoräggar till grannens. Dock kunde osan-
ja uppstå i rakt i trä förskott ruskigt kring-
na chullar, men det var svårt då man måste sam-
sa

om jordens skötsel & grändans välgående, då blev det o-
behag äro för den som skulle utgå, medtäre mellan
de fristående. Uppstrid önskskap kunde den vara list
at, & förplanta sig till den efterkommande generationen
då man aldrig fick vara i fred i glömmen en öfversatt
utifrån ständigt hade sin vän för ögonen, då man
bedde så gott som vägg i vägg.

De voro i hög grad träftiga dessa beplantade, men
ändå mycket stora & synlige äro de små hus som
läga dels i byarna & beord traper där dels kring städ-
en ute i trädgården & som beboddes af husmansfamil-
jer eller ensamma människor af de allra fattigaste.
Där kunde det vara ett dyggt steg ner i jörstugan
& när man kom dit kunde man där på se någon fisk,
eller vad annat man hade att förvara sina tillhörig-
heter i, stå där halft begrund i den jord rättorna
undan för undan skjutit upp, golvet varis af jord
eller rätt med mörsten som begrundts af i störriga.

Det var så ligt i taket att ingen människa av normal
längd kunde gå och unda loftet. Från Trävirket
fick man intet annat material än lea i kalm (viggan)
i lea i små- eller hallersten samt något lesten i
det som hörde eldsteden i skorsten till intet järn eller
tegel utan eldsteden i stugan, i det var i finaste
laget om det var en suttugan, då kunde det vara
härsets värde fullaste inventarium, ofta var det
den förut nämnda innera de järn gyltan som man
tagit de långa benen av. Det fanns endast en
liten stuga med lergols i små fönster åt Håls
På baksidan där man kan kunde se och en lögge
upp fanns intet fönster. Bakom fanns visst inte
alltid utan det bröd som man fick mjöl till gumm
att arbeta för det hos andra måste man passa på
att baka bröd där man hjälpte till med bak o.d.
eller annars där man kunde ha någon fördel.
Det fanns ofta endast fyra små små spänner

136
i rummets bredd var c:a 4 alnar utvändigt så fönstret
var inte mycket väst, i statuet för taket användes
som nämnt endast träskruvar med bristarna på
de blyinfattade fönstren kunde ersättas med rändarna
med fyra små rutor, i hörfattning ett par på
var sida som stugans mittstolpe. Utvändigt be-
stod sovrullen av två halo-dörrar som till bryng-
rummen i regel öppnades inåt men till utrymmen utåt.
Utvändigt var allt klätt med kalm i kalkat var
det endast invändigt. När en bit vägg bröts upp
ö fäst en eller flera ränder då ö de klinte man
i närheten på mytt i mycket bristfälligt som in-
vändigt kunde på tätas med träsn o.d. således ut-
vändigt av kalm klädseln.

Som ett exempel på hur det kunde te sig hos de
fattiga människorna som bodde i dessa enkla bosti-
den vill jag anföra ett exempel som Helge Olof dotter
berättat från sin barndom på 1860-talet. Hon stod

137
di tidigt en morgnans yringa gomm skogen till
"Bedst", där de gemensamma betesplatserna där barnen
fingo titta om att vaktas djuren, var hon de passerade
ett sådant tillfäll hos där ett par gamla människor
bedde kunde leva se hur smokarna brögs i frä-
sterkamen innanför för att rola sig i sticks i sig
den fruktig het som där avsatte sig. Dessa smokar bed-
de i de utslä viggarna eller kanske röntas i säng-
halmen. Ja, de gamla som njöt av livet med ö ro-
dessa bedtiderna ö de vilken jag kan beskriva
en i första hand sade att det måste ses för att kom-
ma jättas hos dessa människor bedde ö jättas skil-
naden på dem ö de som de annars var i bauliga ö
som i sin tur för länge sedan har blivit hållna
för primitiva. Medan var det ett hem som invånar-
na kunde leva i F. om tiora i. Det fanns också
där hos där två eller flera ensamma personer eller hela
familjer bedde i där var i en utrymme var lika med det
här beskrivna, det blev långsmått hos. "Långsmått" var ett sådant.